Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка

Факультет іноземної та слов'янської філології
Кафедра германської філології

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. декана факультету іноземної та слов'янської філології
_____ Н.І. Кириленко
«30» серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО

галузь знань **01 Освіта**

Спеціальність **014 Середня освіта (Мова і література (німецька))**
освітньо-професійна програма **Середня освіта (Німецька та англійська мови)**

перший рівень вищої освіти

Мова навчання **українська**

Погоджено науково-методичною комісією факультету іноземної та слов'янської філології
«30» серпня 2019 р.
Голова_____
Семеног О.М., д.пед.н., проф.

Суми – 2019

Розробник:

Герман Вікторія Василівна, кандидат філологічних наук, доцент

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української мови
Протокол № 1 від «30» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри _____ докт. пед. наук, проф. О. М. Семеног

Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Освітній ступінь</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Кількість кредитів – 3</td><td rowspan="15">бакалавр</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>4-й</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="10">Загальна кількість годин - 90</td><td>7-й</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>16 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>10 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>62 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Консультації:</td></tr>
<tr><td>2 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: іспит</td></tr>
</table>

1. Мета вивчення навчальної дисципліни
ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО

Мета викладання навчальної дисципліни «Загальне мовознавство» полягає в тому, щоб узагальнити, розширити, поглибити та систематизувати знання студентів-випускників, набуті впродовж вивчення всіх навчальних дисциплін лінгвістичного циклу, підкріпивши їх знаннями в аспекті історичного розвитку мовознавства, розвитку та формування основних наукових концепцій, течій, становлення наукової методології; ознайомити студентів з основними напрямками, ідеями та проблемами загального мовознавства, а також з методами та прийомами лінгвістичного аналізу.

Завдання дисципліни «Загальне мовознавство» полягають у тому, щоб поглибити, систематизувати набуті знання з теорії мови; створити чітке уявлення про основні періоди розвитку мовознавства, розвиток наукових теорії, течій, напрямів, еволюцію формування термінології, основних лінгвістичних понять; поглибити та закріпити навички всіх видів лінгвістичного аналізу, уміння застосовувати основні методи та прийоми.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є історія мовознавства (основні етапи формування лінгвістичної наукової картини світу, виникнення, формування, розвиток основних мовно-філософських напрямків, мовознавчих течій, шкіл); теорія мовознавства (вивчення та аналіз основних загальномовних процесів, понять, еволюції термінологічного апарату); формування основних методів вивчення мови, методологія наукового лінгвістичного аналізу.

Інтегральна компетентність

Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-2. Здатність використовувати набуті знання для розуміння проблем з предметної та професійної області.

ЗК-3. Здатність ефективно формувати комунікативну стратегію рідною та іноземною мовою, мати навички адаптації та роботи в команді.

ЗК-4. Здатність застосовувати досягнення інформаційно-комунікаційних технологій у вирішенні професійних та життєвих завдань.

ЗК-6. Здатність сумлінно виконувати професійні обов'язки, дотримуватися принципів професійної етики.

ЗК-9. Здатність цінувати та толерантно сприймати різноманітність думок та мультикультурність.

ЗК-10. Здатність навчатися протягом усього життя в контексті неперервної фахової підготовки й соціального життя, вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень з високим рівнем самостійності.

Професійні (фахові) компетентності спеціальності (ПК)

ФК-3. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії іноземної мови, теорії та історії світової літератури в середніх навчальних закладах, практиці навчання іноземної мови й світової літератури.

ФК-4. Здатність знаходити, використовувати навчальну й наукову інформацію, у тому числі іншомовну, у галузі філології та методики викладання на паперових та електронних носіях.

ФК-5. Здатність самостійно опанувати нові знання, критично оцінювати набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки та соціальної практики.

ФК-6. Здатність використовувати чотири види мовленнєвої діяльності на базі достатнього обсягу знань із фонетики, граматики, лексики, орфографії, пунктуації та лінгвокраїнознавства.

ФК-7. Здатність володіти системою лінгвістичних знань, що включає в себе знання основних явищ на всіх рівнях мови і її функціональних різновидів.

ФК-9. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.

ФК-10. Здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі теорії на практиці.

Методи: білінгвальний, порівняльний, компаративний, абстрактно-дедуктивний, конкретно-індуктивний, проблемний, дослідницький, частково-пошуковий, інтерактивно-комунікативний, навчально-ігровий, крос-культурне навчання.

Методики та технології навчання: теоретико-інформаційні (усний виклад, бесіда, розповідь, пояснення, обговорення, дискусія, консультування, аудіовідеодемонстрація), практико-операційні (вправи, алгоритми, експерименти), пошуково-творчі (мозкова атака, творчий діалог, аналіз ситуацій), самостійна робота (виконання тестів, тренінгів), контрольно-оцінювальні (виступ, тестування, контрольна робота).

2. Передумови для вивчення дисципліни

Курс «Загальне мовознавство» є завершувальним серед лінгвістичних дисциплін, що вивчалися студентами-філологами впродовж 4 років; відповідно є логічно пов’язаним з усіма лінгвістичними дисциплінами спеціальності, є підсумковим та систематизуючим всіх знань з лінгвістичних дисциплін, що набувалися студентами-філологами, починаючи з курсу «Вступ до мовознавства».

При вивченні курсу цілком логічним є застосовування знань студентів із суміжних гуманітарних наук (особливо "Філософії мови" та літературознавчих), а також біології, фізики (напр., під час вивчення інструментальних методів дослідження); математики (у питаннях із структуралізму); інформатики (штучні мови тощо). Якнайтісніший зв’язок передбачається із методиками викладання мов.

3. Результати навчання за дисципліною

Знання	
ПРЗ 4	**ПРЗ-4.** Здатність продемонструвати знання та розуміння сучасних філологічних і дидактичних засад навчання іноземної мови та світової літератури, особливостей використання мовних одиниць у певному контексті. Здатність орієнтуватися в усіх наукових течіях та напрямках від античного світу, раннього середньовіччя до сучасності. Орієнтуватися в дискусійних питаннях теорії мови. Здатність давати характеристику основним лінгвістичним школам, науковим працям, лексикографічним здобуткам тощо.
Уміння	
ПРУ 1 **ПРУ 6**	**ПРУ-1.** Уміння оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності. **ПРУ-6.** Здатність використання гуманістичного потенціалу іноземної мови та світової літератури для формування духовного світу юного покоління України. Уміння аналізувати й систематизувати нові мовні факти; творчо застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички лінгвістичного аналізу; диференціювати й уміти застосовувати основні лінгвістичні методи. Вільно володіти навичками всіх видів лінгвістичного аналізу;
Комунікація	
ПРК 1 **ПРК 2** **ПРК 3**	**ПРК-1.** Володіння україномовною та іншомовною комунікативною компетентністю, т їх удосконалення. **ПРК-2.** Володіння основами професійної культури, здатність створювати, редагувати й перекладати тексти професійного змісту державною та іноземною мовами. **ПРК-3.** Здатність забезпечити діалог культур у процесі вивчення іноземної мови та світової літератури, та уникати культурних конфліктів, створення умов для міжкультурної комунікації.
Автономія і відповідальність	
ПРА-3	**ПРА-3.** Здатність навчатися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах
82-89	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
74-81	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і побунтувати його положення.
64-73	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
60-63	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але висновки не логічні, не послідовні
35-59	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
1-34	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так" чи „ні".

Методи оцінювання:

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання. Накопичувальна бально-рейтингова система передбачає оцінювання компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою, за всі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності: виступ (виступ на занятті, доповідь тощо), дискусія, тестування, реферат, контрольна робота, поточний і підсумковий контроль.

Розподіл балів

Поточний контроль								**Самостійна й контрольнаробота**	**Сума**	**Підсумко-вий екзамен**	**Загальна сума**
Розділ 1			Розділ 2			Розділ 3		**23**	**75**	**25**	**100**
6			24			22					
Т1			Т1	Т2	Т3 Т4	Т1	участь у лекціях				
6			**6**	**6**	**6 6**	**6**	**16**				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	**A**	**відмінно**
82 - 89	**B**	**добре**
74 - 81	**C**	
64 - 73	**D**	**задовільно**
60 - 63	**E**	
35-59	**FX**	**незадовільно з можливістю повторного складання**
1 - 34	**F**	**незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни**

5. Засоби діагностики результатів навчання: іспит; тестування, контрольна робота, реферат

6. Програма навчальної дисципліни
ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО

Розділ 1. ІСТОРІЯ МОВОЗНАВСТВА

Тема 1. Загальне мовознавство як наукова і навчальна дисципліна.

Загальне мовознавство як наукова й навчальна дисципліна. Основні розділи мовознавства (історія мовознавства, теорія мови, методи і прийоми лінгвістичного аналізу). Взаємодія лінгвістики з іншими науками (інтердисципліни).

Тема 2. Історія лінгвістичної думки. Етапи розвитку науки про мову (проблеми, завдання, течії, напрями, основні ідеї та здобутки).

Від давньої філології до мовознавства XVIII ст. Філологія класичної прадавнини. Мовознавство середніх віків та епохи Відродження. Мовознавство XVII-XVIII ст. Формування філософських засад мовознавства.

Порівняльно-історичне мовознавство та філософія мови. Виникнення порівняльно-історичного мовознавства. Філософія мови В. фон Гумбольдта. Три періоди у розвитку компаративістики. Теоретичні засади порівняльно-історичного мовознавства.

Логічне й психологічне мовознавство. Логічний напрям. Психологічний напрям у мовознавстві. Молодограматизм. Внесок молодограматизму в розвиток теоретичних засад мовознавства.

Соціологія мови й неограматизм. Казанська лінгвістична школа. Московська лінгвістична школа. Лінгвістична концепція Ф. де Соссюра. Теоретичні особливості.

Мовознавство XX ст. та структуралізм. Мовознавство XXI ст.

Розділ 2. ТЕОРІЯ МОВИ

Тема 1. Мова як особлива знакова система

Знакова природа мови. Мовні знаки в процесі людського пізнання. Семіотика і лінгвістика. Знак та його структура. Знакові системи та їх

типологія. Класифікація знаків. Мовний знак і мовна одиниця. Мова і несловесні форми спілкування (паралінгвістика, екстралінгвістика тощо).

Тема 2. Проблема взаємозв'язку мови, мислення і свідомості

Проблема співвідношення мови і мислення. Філософські аспекти теорії мовознавства XX ст. Мова, мислення, свідомість. Формування та сприйняття мовлення. Менталінгвістика, її розділи. Психофізичні основи зв'язку мови і мислення. Внутрішнє мовлення і мислення. Гіпотеза лінгвальної відносності Сепіра-Уорфа. Роль мови у процесі пізнання. Психолінгвістика, етапи розвитку, основні проблеми, представники. Когнітивна лінгвістика, основні школи, проблеми та представники.

Тема 3. Мова та історія. Розвиток мови. Мова та суспільство

Суспільна природа мови. Суспільні функції мови. Соціальна зумовленість мовних явищ. Суспільний характер мовної норми. Територіальна та соціальна диференціація мови. Літературна мова та її стилі. Соціальні спільноти людей та соціальні типи мов. Соціолінгвістика. Соціолінгвістика, її предмет, завдання і проблеми. Інтерлінгвістика.

Розвиток мови як лінгвістичне поняття. Основні закони розвитку мови.

Мова як історична категорія. Статика і динаміка мови. Історія мови та її хронологічні зрізи. Взаємодія мов і мовні контакти. Причини мовних змін. Диференціація та інтеграція. Синхронія та діахронія. Внутрішні і зовнішні закони історичних змін мови. Взаємодія системи мови, її норми і мовленнєвої діяльності. Проблема прогресу в мові.

Тема 4. Системно-структурна організація мови

Поняття про систему і структуру. Фонетична система. Словотвір і морфеміка. Лексична система. Морфологічна система і проблема частин мови. Синтаксична система мови. Парадигматичні й синтагматичні відношення. Ієрархія мовної будови та міжсистемні зв'язки. Графічні системи фіксації

мов.Модулювання мовної системи. Яруси мовної системи. Парадигматичні, синтагматичні та ієрархічні відношення між мовними одиницями. Своєрідність системності мови. Співвідношення системних і несистемних явищ у мові. Система і норма.

Розділ 3. МЕТОДИ І ПРИЙОМИ ЛІНГВІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ

Тема 1. Способи пізнання і методи лінгвістики

Методи пізнання та методологія науки. Наукове пізнання як процес. Методологічні основи дослідження мови.

Тема 2. Лінгвістичні методи

Описовий метод. Мовні одиниці й їх опис. Прийоми зовнішньої інтерпретації. Прийоми внутрішньої інтерпретації. Математичні прийоми. Інструментальні прийоми й автоматизація лінгвістичних досліджень. Порівняльний метод. Порівняльно-історичний метод. Історико-порівняльний метод. Зіставний метод. Застосування методів лінгвістичних досліджень.

7. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	конс.	с. р.		л	п	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Аудиторна робота										
Розділ 1. Історія мовознавства										
Тема 1. Загальне мовознавство як наукова і навчальна дисципліна. **Тема 2.** Історія лінгвістичної думки.	13	4	2		7					
Розділ 2. Теорія мови										
Тема 1. Мова як особлива знакова система	11	2	2		7					
Тема 2. Проблема взаємозв'язку мови, мислення і свідомості	11	2	2		7					
Тема 3. Мова та історія. Мова та суспільство	11	4	2		7					
Тема 4. Системно-структурна організація мови	10	4	2		4					
Розділ 3. Методи і прийоми	12			2	10					

лінгвістичного аналізу										
Разом	70	16	10	2	42					
Самостійна робота										
Тестові завдання для самоперевірки	10				10					
Контрольна робота	10				10					
Усього годин	**90**	**16**	**10**	**2**	**62**					

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальне мовознавство як наукова і навчальна дисципліна. Історія лінгвістичної думки	2
2	Мова як особлива знакова система	2
3	Проблема взаємозв'язку мови, мислення і свідомості	2
4	Мова та історія. Мова та суспільство.	2
5	Системно-структурна організація мови	2
6	Методи мовознавства	2 конс.
	Усього	**10/2**

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Конспекти лекцій.
2. Плани практичних занять.
3. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.
4. Контрольні завдання для проведення проміжного контролю.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства. Історія вивчення української мови / С. П. Бевзенко. – К. : Вища школа, 1991. – 231 с.
2. Дорошенко С. І. Загальне мовознавство / С. І. Дорошенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 288 с.
3. Ковалик І. І. Загальне мовознавство: Історія лінгвістичної думки : навч. посібник / І. І. Ковалик, С. П. Самійленко. – К. : Вища школа, 1985. – 216 с.
4. Кочерган М. П. Загальне мовознавство / М. П. Кочерган. – К. Видавничий центр "Академія", 2010. – 464 с.
5. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики: аналітичний огляд : навч. посібник / О. О. Селіванова. – К. : Фітосоціоцентр, 1999. – 148 с.

6. Семчинський С. В. Загальне мовознавство / С. В. Семчинський. – К. : АТ “ОКО”, 1996. – 416 с.

7. Удовиченко Г. М. Загальне мовознавство. Проблеми. Методи : навчальний посібник / Г. М. Удовиченко. – К. : Вища шк., 1994. – 235 с.

Додаткові

1. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної генології : навч. посібник / Ф. С. Бацевич. – К. : Видавничий центр «Академія», 2006. – 248 с.

2. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної прагматики : підручник / Ф. С. Бацевич. – К. : Академія, 2011. – 304 с.

3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Ф. С. Бацевич. – 2-е вид., доповн. – К. : Академія, 2009. – 376 с.

4. Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень : підручник /
Ф. С. Бацевич. – К. : Академія, 2008. – 240 с.

5. Бевзенко С. П. Вступ до мовознавства : короткий нарис : навч. посібник / С. П. Бевзенко. – К. : Вища шк., 2006. – 144 с.

6. Беликов В. И. Социолингвистика : учебник / В. И. Беликов. – Москва : Рос. гос. гуманит. ун-т, 2001. – 440 с.

7. Белянин В. П. Психолингвистика : учебник / В. П. Белянин. – Москва : Флинта : МПСИ, 2003. – 228 с.

8. Белянин В. П. Психолингвистика : учебник / В. П. Белянин. – 5-е изд. – Москва : Флинта : МПСИ, 2008. – 232 с.

9. Бенвенист Э. Общая лингвистика / В. П. Белянин / Пер. с фр. Ю.Н. Караулова и др.; Общ. ред., вступ. ст. и коммент. Ю.С. Степанова. – 2-е изд., стереот. – М.: УРСС, 2002. – 445 с.

10. Білецький А. О. Про мову і мовознавство : навч. посібник / А. О. Білецький. – К.: “АртЕк”, 1996. – 224 с.

11. Бондалетов В. Д. Социальная лингвистика : учеб. пособие / В. Д. Бондалетов. – Москва : Просвещение, 1987. – 160 с.

12. Глущенко В. А. Принципи порівняльно-історичного дослідження в історії мовознавства. Московська лінгвістична школа : навч. посібник / В. А. Глущенко. – Дніпропетровськ : [б. в.], 1996. – 136 с.

13. Жовтобрюх М. А. Нарис історії українського радянського мовознавства (1918–1941) / М. А. Жовтобрюх. – К. : Наук. думка, 1991. – 260 с.

14. Загнітко А. П. Історія українського мовознавства в особах : наук.-навч. посібник / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонНУ, 2006. – Ч. 1. – 184 с.

15. Зеленько А. С. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичних учень. Аспекти, методи, прийоми та процедури вивчення мови : посібник / А. С. Зеленько. – 2-ге вид., перероб. – Луганськ : Альма-матер, 2002. – 283 с.

16. Зеленько А. С. З історії лінгвістичних вчень / А. С. Зеленько. – Луганськ : Альма-матер, 2002.

17. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства : підручник / Ю. О. Карпенко. – 2-е вид., стер. – К. : Академія, 2009. – 336

18. Кириченко Г. С. Нариси загального мовознавства : навч. посібник: у 2 ч. / Г. С. Кириченко, С. В. Кириченко, А. П. Супрун; за ред. А. П. Супрун. – К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2008 // Ч. І: Мова, її будова та функції в суспільстві. – 2008. – 168 с.

19. Кириченко Г. С. Нариси загального мовознавства : навч. посібник: у 2 ч. / Г. С. Кириченко, С. В. Кириченко, А. П. Супрун; за ред. А. П. Супрун. – К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2008 // Ч.ІІ: Основні етапи розвитку науки про мову. – 2008. – 224 с.

20. Кісь Р. Мова, думка і культурна реальність: (від Олександра Потебні до гіпотези мовного релятивізму) / Р. Кісь. – Львів : Літопис, 2002. – 304 с.

21. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : підручник / М. П. Кочерган. – 2-е вид. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2008. – 368 с.

22. Кравчук Р. В. З історії слов’янського мовознавства (видатні славісти-мовознавці) /
Р. В. Кравчук. – К. : Рад. школа, 1961. – 140 с.

23. Маслова В. М. Лингвокультурология : учеб. пособие / В. М. Маслова. – М. : Издательский центр «Академия», 2001. – 208 с.

24. Німчук В. В. Мовознавство на Україні в 14-17 ст. : монографія / В. В. Німчук; відп. ред. В. М. Русанівський. – К. : Наук. думка, 1985. – 224 с.

25. Питання теорії мови в зарубіжному мовознавстві. – К. : Наукова думка, 1976. – 256 с.

26. Розвиток мовознавства в УРСС: 1967–1977 / відп. ред. І. К. Білодід. – К. : Наукова думка, 1980. – 248 с.

27. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика : Термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля – К., 2006.

28. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля. – К, 2008. – 712 с.

29. Семчинський С. В. Загальне мовознавство : підручник / С. В. Семчинський. – К. : Вища шк., 1988. – 328 с.

30. Семчинський С. В. Вступ до порівняльно-історичного мовознавства: на матеріалі індоєвропейських мов : навч. посібник / С. В. Семчинський. – К. : ВПЦ “Київський університет”, 2001. – 174 с.

31. Соссюр Ф. Курс общей лингвистики / [науч. ред. М. Э. Рут]. – Москва : Прогресс, 1999. – 432 с.

32. Соссюр Ф. Заметки по общей лингвистике / Ф. Соссюр; общ. ред., вступ. ст. и коммент. Н. А. Слюсаревой. – 2-е изд. – Москва : Прогресс, 2000. – 280 с.

33. Степанов Ю. С. Основы общего языкознания / Ю. С. Степанов. – М. : Просвещение, 1975. – 272 с.

34. Степанов Ю. С. В трехмерном пространстве языка. Семиотические проблемы лингвистики, философии, искусства / Ю. С. Степанов. – М. : Наука, 1985.

35. Тарланов З. К. Методы и принципы лингвистического анализа: (Лексика, морфология, словообразование, фонология) : учеб. пособие / З. К. Тарланов. – Петрозаводск : РИО Петрозавод. гос. ун-т им. О. В. Куусинена, 1988. – 86 с.

36. Фрумкина Р. М. Психолингвистика : учебник / Р. М. Фрумкина. – Москва : Академия, 2001. – 316 с.

37. Шадура Т. Н. Общее языкознание / Т .Н. Шадура. – Тбилиси : Ганатлеба, 1983. – 490 с.

38. Ющук І. П. Вступ до мовознавства : навч. посібник / І. П. Ющук. – К. : Рута, 2000. – 128 с.

Статті у фахових виданнях

1. Бацевич Ф. С. Лінгвістична прагматика: спроба обгрунтування проблемного поля і дослідницької одиниці / Ф. С. Бацевич // Мовознавство. – 2009. – 1. – С. 29-37.

2. Бацевич Ф. С. Природність спілкування як лінгвопрагматична категорія / Ф. С. Бацевич // Мовознавство. – 2011. – 1. – С. 3-12.

3. Гайдаєнко І. В. Дистрибутивний аналіз як метод дескриптивної лінгвістики / І. В. Гайдаєнко // Зб. наук. праць «Південний архів». Філологічні науки. – Вип. XXI. – Херсон. – ХДУ, 2003. – С. 130-133.

4. Глущенко В. А. Лінгвістичний метод і його структура / В. А. Глущенко // Мовознавство. – 2010. – 6. – С. 32-44.

5. Жайворонок В. В. Мова і духовний розвиток народу / В. В. Жайворонок // Мовознавство. – 1991.– № 3.

6. Кочерган М. Мовознавство на сучасному етапі / М. Кочерган // Дивослово. – 2003. – № 5. – С. 24-29.
7. Мельничук О.С. Сучасні проблеми розвитку і взаємодії мов світу / О. С. Мельничук // Мовознавство. – 1970. –№ 3.
8. Мельничук О.С. Методологічні пошуки в нових підходах до висвітлення мови / О. С. Мельничук // Мовознавство. – 1991.– № 3.
9. Мельничук О.С. Мова як суспільне явище і як предмет сучасного мовознавства / О. С. Мельничук // Мовознавство. – 1997. – № 2-3. – С. 3-19.
10. Пещак М. М. Аспекти дослідження взаємодії форми і змісту в мові / М. М. Пещак // Українське мовознавство. – 1980. – № 8. – С.16-25.
11. Русанівський В. М. Методологія, теорія і часткові методи лінгвістичних досліджень / В. М. Русанівський // Мовознавство. – 1975. – № 2. – С. 3-11.
12. Русанівський В. М. Прогностичні функції соціолінгвістики / В. М. Русанівський // Мовознавство. – 1989.– № 1.
13. Семчинський С. В. Взаємодія мов і фактори лінгвістичного розвитку / С. В. Семчинський // Мовознавство. – 1973.– № 7.
14. Тищенко К. М. Лінгвістичний знак як єдність знаків мови і мовлення / К. М. Тищенко // Мовознавство. – 1980.– № 1.
15. Яцук К. Фреймова модель як метод зіставлення та аналізу одиниць вторинної номінації / К. Яцук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Лінгвістика" : Збірник наукових праць. Випуск IX. – Херсон : Видавництво ХДУ, 2009. – С. 345-347.

Довідники

1. Кубрякова Е.С. Краткий словарь когнитивных терминов / Е. С. Кубрякова, В. В. Демьянков, Л. Г. Лузина. – М., 1996 − 245 с.
2. Лингвистический энциклопедический словарь / гл. ред. В. Н. Ярцева. – М. : Сов. энциклопедия, 1990. – 685 с.
3. Николаева Т. М. Краткий словарь терминов лингвистики текста / М. Николаева // НЗЛ Лингвистика текста. – Вып.8. – М., 1978.
4. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
5. Українська мова. Енциклопедія / Редкол. : В. М. Русанівський, О. Тараненко (співголови), Т. О. Зяблюк та ін. – 2-е вид. випр. і доп. – К. : Укр. енциклопедія, 2004. – 824 с.
6. Штерн І. Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики : енциклопедичний словник / І. Б. Штерн. – К. : АртЕк, 1998. – 336 с.

Інформаційні ресурси

1)Інтегрована лексикографічна система “Словники України”.
2)Матеріали, розміщені на вебсторінках:
3)www.nduv.gov.ua – веб-сторінка бібліотеки ім. Вернадського;
4)http://www.nbuv.gov.ua/ ;
5)http://nlibrary-rdgu.rv.ua/ ;
6) http://www.djerelo.com/index.phpoption=com_content&task=category&sectionid=6&id=127&Itemid=336;
7)http://www.classes.ru/grammar/135.Zvegintsev/worddocuments/i.ht

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Конспекти лекцій.
Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи.
Контрольні завдання для проведення проміжного контролю.
Мультимедійне обладнання.
Друковані та інтернет-джерела інформації.